

VAN DE TORENS GEBLAZEN

Wijkgemeente Haarlem Centrum - maart 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Wijkgemeente Centrum	3
Kerkdiensten	3
Een kerk zonder baggage	5
Uit de Wijk	8
Van de wijkpredikant	8
Uit de wijkkerkenraad	9
Even voorstellen: Frits Verhagen	11
Doorpraten over	12
Vorming en toerusting	12
Afscheid Tony	13
Bolletjes voor de kerktuin	14
Koffie - of theemiddag in het wijkgebouw	14
Zomervakantie 2019 in Doorn	15
Nieuwe dominee in Osnabrück	15
Woord van dank	16
Graven onder de zerken	17
Opbrengst Broodbankactie: € 6.500	21
Collectes	22
Veertig-dagentijd	24
Kalender	24
Consuminderen	25
Vastenmaaltijden	26
Protestantse Gemeente	27
College van Diakenen	27
Ingezonden	29
Nieuwe Kerk Concert	29
Contact	30

Wijkgemeente Centrum

Kerkdiensten

*Tijdens de kerkdiensten is er **crèche** voor kinderen van 0 tot 4 jaar, **kom in de kring (KiK)** voor kinderen van 2/3 tot 6 jaar en **kindernevendienst** voor kinderen van 6 tot 8 en 8 tot 12 jaar.*

Zondag 3 maart Nieuwe Kerk 10.00u	ds. W. van Dijk-Heij Crèche en Kindernevendienst Autodienst: Dirk Bakker, tel: 5247492
Woensdag 6 maart Grote Kerk 19.30u	Aswoensdagviering o.l.v. Tom de Haan en Nadia Kroon (ingang oude Groenmarkt)
Zondag 10 maart Nieuwe Kerk 10.00u M.m.v. Oude Bavo Cantorij o.l.v. Anton Pauw	1e zondag Veertigdagentijd ds. W. van Dijk-Heij Crèche, KiK en Kindernevendienst Autodienst: Milko Schotvanger, tel: 5261204
Zondag 17 maart Nieuwe Kerk 10.00u Avondmaal	ds. F.J.E. de Lint Crèche, KiK en Kindernevendienst Autodienst: Hetty Valk, tel: 06-27255945
Zondag 24 maart Nieuwe Kerk 10.00u	ds. W. van Dijk-Heij Crèche, KiK en Kindernevendienst Autodienst: Jaap Band, tel: 06-17905709
Zondag 31 maart Nieuwe Kerk 10.00u	ds. T. de Haan Crèche, KiK en Kindernevendienst Autodienst: Hans Klarenberg, tel: 06-47948802

Zondag 7 april Nieuwe Kerk 10.00u	mw. D. Vonk Crèche en Kindernevendienst Autodienst: Hetty Valk, tel: 06-27255945
---	--

Bijzondere diensten

Diensten Janskliniek 10.30u

Zondag 3 maart	Pastor G. Zaal / RK
Zondag 17 maart	Mw. C. van Drie
Zondag 31 maart	Br. Savio Ebben / RK
Zondag 7 april	Pastor G. Zaal / RK

Op de overige zondagen is er ochtendgebed, vrijwilligers gaan voor.

Interkerkelijke gezinsdiensten Cruquius 15.00u

Zondag 17 maart	Ds. A. Bosma uit Sassenheim Muzikale medewerking van Zanggroep Jedaja uit Nieuw Vennepe
------------------------	---

Een kerk zonder baggage

Gelooft u in boze geesten? In krachten die ons proberen te verleiden om verkeerde dingen te doen? Die ons in onze greep houden en die ervoor zorgen dat ons slechte dingen overkomen?

Als ik onze gemeente zo inschat, denk ik dat de meesten van ons nee zullen zeggen. Nee hoor, wij geloven niet in boze geesten. Wij zijn nuchtere Nederlanders, ons maak je niks wijs. Ons maak je niet bang. Wat je niet ziet, dat is er ook niet.

Ook ik geloof niet in kwade geesten die ons belagen als spoken in tekenfilms. Alsof wij niet zelf voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor de keuzes die wij maken. Maar soms lijkt het me wel makkelijk, vooral als ik iets kwijt ben geraakt (afgelopen zomervakantie mijn portemonnee en telefoon) om te kunnen denken dat het me overkomen is, alsof ik het niet zelf was. Maar ja, daar geloof ik dus niet in...

Maar, dacht ik zo, bij veel dingen in het leven gaat het ook zo. Het kwijtraken van je telefoon en je portemonnee is een klein en veilig voorbeeld. Maar de dingen die misgaan in het leven zien we toch vooral als falen. Falen van onszelf. Waar vroeger geloofd werd dat iemand op de proef werd gesteld, dat je ergens lering uit kon halen, of dat de goden een weddenschap hadden uitgeschreven en jou testten, is nu alles wat misgaat onze eigen schuld.

Zakken voor je examen, een echtscheiding, soms zelfs een ziekte. Ook de mogelijkheid van prenatale onderzoeken versterkt dit gevoel van maakbaarheid van het leven. En hoewel sommige dingen ook echt gewoon een gevolg zijn van ons eigen handelen, is het wel een heel zware verantwoordelijkheid om voor alles wat er gebeurt in het leven volledig zelf de verantwoordelijkheid te hebben.

Waar we in vroegere tijden met elkaar geloofden dat ons dingen overkwamen door toedoen van een duistere wereld die boze plannen voor ons maakte, zijn wij in deze postmoderne wereld onze eigen plaaggeest geworden. Wat ons overkomt is onze eigen

verantwoordelijkheid. Veel van wat gebeurt, zo geloven wij, hebben we aan onszelf te danken.

In de Bijbel komen boze geesten veelvuldig voor. Soms worden er zelfs en masse boze, onreine geesten uitgedreven. In Marcus 6 bijvoorbeeld stuurt Jezus de leerlingen op stage. Ze mogen gaan oefenen in het brengen van de goede boodschap. Wat mogen ze gaan doen? Onreine geesten uitdrijven. Onreinheid was iets wat iedereen uit de weg ging. Menstruerende vrouwen, mensen met huidziektes, dode lichamen. Die personen mochten niet aangeraakt worden. Onrein had hetzelfde effect als wat bij ons taboe is; het werd uit de weg gegaan. Daar wilde je niet mee geassocieerd worden.

De leerlingen kregen de opdracht om onreine geesten uit te drijven. Ze moesten dus juist die mensen opzoeken die anderen uit de weg gingen. Hoe moesten ze dat gaan doen? Die onreine geesten uitdrijven? Ze krijgen geen tekst van een gebed mee, een flesje met een medicijn of toverdrankje. Nee ze krijgen de opdracht om bijna niets mee te nemen op reis: geen brood, geen reistas, geen extra kleren, geen geld. Alleen een stok (daar konden ze zich mee verdedigen tegen dieren en mensen) en sandalen (geen chique dichte schoenen, maar eenvoudig schoeisel). De uitrusting straalt soberheid uit, kwetsbaarheid ook. Door zo te reizen maakten de leerlingen zichzelf volledig afhankelijk van de gastvrijheid van de mensen die ze tegen kwamen.

Ik vind dat zelf een heel sterk beeld, die leerlingen die eropuit gestuurd worden om onreine mensen te bezoeken zonder enige fatsoenlijke bagage. Gewoon een mens die naar een ander mens gestuurd wordt, zonder Bijbel onder de arm, zonder bijzondere gebedsteksten, zonder raad en advies over hoe het beter kan, maar gewoon in al zijn eigen kwetsbaarheid. Om zo naar een ander toe te gaan in een moeilijke periode in het leven vraagt wel wat godsvertrouwen. Want wij willen zo graag de ander opbeuren, blij maken, belangrijk zijn. Maar de leerlingen moeten eerst zelf ervaren hoe het is om afhankelijk te zijn, kwetsbaar, hoe het is om te hopen

op de goedheid van een ander. Jezus leert hen dat vroomheid niet in dure woorden zit of in goed bedoelde adviezen, maar in het je afhankelijk maken van elkaar. Want zo kom je erachter dat de dingen die wij onszelf vertellen vaak helemaal niet waar zijn. Dingen als: ik zorg voor mijzelf, ik heb niemand nodig, mij gebeurt niets. Wanneer je je aan elkaar geeft, erkent dat je elkaar nodig hebt, dan gebeuren er wonderen.

Ik geloof niet in boze geesten. Toch zijn ze er wel, ik hoor en zie ze vaak om me heen. Ze leven in mijn hart en in dat van anderen, in de maatschappij, in alle woorden die ons vertellen dat we ons leven zelf helemaal in de hand hebben, in de verhalen die we elkaar vertellen over dat we anderen niet nodig hebben, in uitspraken die ons wijsmaken dat je bent wat je doet, in alles wat ons isoleert van de mensen om ons heen.

Aan ons, als leerlingen van Jezus, is de opdracht gegeven deze boze geesten uit te drijven, mensen tot inkeer te brengen, door juist zelf kwetsbaar en afhankelijk te zijn. Hoe zou een kerk die boze geesten bestrijdt eruit zien? Ik denk dat het een plek zou kunnen zijn waar veel mensen opgelucht adem kunnen halen: hier mag je zijn wie je bent.

Willemijn van Dijk-Heij

Uit de Wijk

Van de wijkpredikant

Vervanging tijdens zwangerschapsverlof

Veel mensen vragen er al naar: wanneer ga je met verlof? En hoe gaat dat nou straks wanneer je met verlof bent? Komt er een vervanger? Terechte vragen!

Mijn verlof gaat in op 1 mei en zal lopen tot ongeveer begin september. Daarom is de kerkenraad inderdaad hard op zoek naar een vervanger voor die periode. Er zijn al gesprekken gevoerd en we hopen in het volgende blad hier meer over te kunnen vertellen.

Kinderlied maart en april

Per januari zijn we begonnen met het zingen van een kinderlied in onze vieringen. Wij leren zo met elkaar een aantal mooie, diverse liederen die speciaal voor kinderen in het liedboek staan. In januari stond lied 288 'Goedemorgen, welkom allemaal' centraal en in februari zongen we het Onze Vader in de versie van lied 1006. Voor de mensen die het leuk vinden om uit volle borst mee te zingen en daarom thuis vast te kunnen oefenen, hierbij de liederen voor de maanden maart en april. Voor maart staat op de planning lied 854 'God soms is het donker' en voor april lied 934 'Ik ben'.

Veertigdagentijd

Woensdag 6 maart (aswoensdag) start de veertigdagentijd. Een tijd waarin we toeleven naar Pasen. Een periode die in de kerk anders is dan anders. We merken dat aan een aantal dingen, de kleur van het antependium kleurt paars, evenals de stola van de predikant. Paars staat hier als kleur voor boete en inkeer. We zingen in deze tijd geen gloria. Dat heeft ook te maken met die inkeer en de bezinning van deze periode. Pas bij het Paasfeest zingen we weer voluit. De kinderen hebben een speciaal project waarmee ze aan de slag

gaan, dat zullen we ook merken in de diensten; onze kerk wordt tijdelijk een bouwplaats... Vindt u het fijn om thuis persoonlijk ook toe te leven naar Pasen? In de kerk is er ook een veertigdagen-tijdkalender te koop. Hierover leest u elders meer. Zo gaan we als gemeente richting het grote feest van de kerk, het feest van opstanding en nieuw leven. Ik hoop samen op een goede vruchtbare voorbereiding!

Cursus Kids en Kerk

De eerste bijeenkomsten van de cursus Kids en Kerk zitten erop. Het is een heel gezellige groep met enthousiaste kinderen. De eerste bijeenkomst kregen de kinderen zelf de gelegenheid om aan te geven welke thema's hen aanspraken. Daarom hebben we ons al bezig gehouden met thema's als bidden, muziek en naastenliefde. Binnenkort gaan we ons verdiepen in de wereldreligies. De laatste bijeenkomst zal zijn op 19 maart. Om de cursus samen gezellig en verdiepend af te sluiten zullen we op zondagmiddag 31 maart met elkaar een bezoekje brengen aan het Joods Historisch Museum in Amsterdam. Iets om naar uit te kijken!

Gemeentemaaltijd

Donderdag 28 maart is er een maaltijd in de huiskamer van Stem in de Stad, aanloop vanaf 17.30u. Opgeven bij Hester Wesselius, tel.: 525 00 45 of Rosmarie Neff, tel.: 532 95 45.

Willemijn van Dijk-Heij

Uit de wijkkerkenraad

In januari waren er niet voldoende agendapunten voor een vergadering dus die kerkenraadsvergadering werd geannuleerd. We vergaderen tenslotte niet om het vergaderen. In februari werd Frits Verhagen welkom geheten als nieuwe ouderling. We hopen dat hij zich snel zal thuis voelen.

Tijdens het agendapunt bezinning heeft ds. Willemijn ons handvaten

gegeven voor het Drempelgebed en het Kyriëgebed in de kerkdiensten. Zij vond het bijzonder dat ambtsdragers dat deel van de dienst voor hun rekening nemen. Dat gebeurt lang niet overal.

Carla van Drie, pastor in de Janskliniek, vertelde dat ze blij was met de gemeenteleden, die op een aantal zondagochtenden willen voorgaan in een ochtendgebed. Wel is ze nog op zoek naar een aantal vrijwilligers die de bewoners zondagmorgen ophalen vanuit hun kamer naar de kerkdienst.

Door ds. Willemijn is een nieuwe formulering gemaakt voor het afkondigen van een bericht van overlijden. De familie van de overledene zal worden gevraagd om op die zondag een speciale kaars aan te steken en we zingen een passend lied. Hiermee zal een bericht van overlijden een betere plaats krijgen tijdens de kerkdienst.

Voor de vervanging van ds. Willemijn hebben de kerkrentmeesters toestemming gegeven voor 16 uur per week.

De mededelingen op de liturgie voorzien in en behoefte. In de diensten waarin ds. Willemijn voorgaat kunnen actuele mededelingen aan haar worden doorgeven. Mocht er een gastpredikant voorgaan, dan kunnen deze mededelingen zo nodig worden doorgegeven worden aan de scriba of aan de voorzitter. Wel is het belangrijk dat deze mededelingen altijd uiterlijk woensdagavond voor de betreffende zondag worden aangeleverd.

De Raad van Kerken in Nederland vraagt in een brief aan de Kerken in Nederland aandacht voor kwesties van seksueel misbruik of huiselijk geweld. De kerk zal een veilige plek moeten zijn. De kerkenraad bevestigt nogmaals dat de vertrouwenspersoon in dergelijke zaken natuurlijk in eerste instantie ds. Willemijn is. In tweede instantie is dat de voorzitter van de kerkenraad.

Tenslotte namen we in de vergadering afscheid van John Helsloot als diaken. Hij heeft zijn termijn van vier jaar erop zitten. Hij was o.a. enthousiast regelaar en voorzitter van de Broodbankcommissie.

Met vriendelijke groeten, Henk Vonk

Even voorstellen: Frits Verhagen

Sinds begin februari 2019 ben ik wijk-ouderling voor het postcodegebied 2013, zeg maar de Zijlweg en omgeving. Het is niet de eerste keer dat ik ambtsdrager ben in Haarlem-Centrum. Tussen 1986 en 1990 was ik diaken voor ZWO.

Hoewel ik nooit in het centrum heb gewoond, ga ik daar wel al bijna mijn hele leven naar de kerk. In 1970 werd ik als opstandige tiener 'leiding' van de toenmalige zondagsschool in de Leidsestraat.

In september 1975 was ik één van de oprichters van het jeugdwerk aan de Gedempte Oude Gracht 104, toentertijd JKC en AKC genaamd.

Het was een opmaat voor een bloeiende periode van activiteiten voor jongeren in de hervormde wijkgemeente Haarlem-Centrum. Tijdens een reünie in 2001 bleek hoeveel impact die periode op veel mensen heeft gehad. In 1986 volgde dus voor mij een nieuwe uitdaging toen ik lid van de kerkenraad werd.

In 1987 ben ik in de Nieuwe Kerk getrouwd met Jeannine, die zelf ook twee periodes ambtsdrager is geweest. We voelen ons nog altijd erg thuis in deze wijkgemeente. Onze twee kinderen zijn er in 1990 en 1994 gedoopt.

Ik zie de bijbel vooral als bron van liefde, waaruit wij kracht mogen putten en mogen leven. Ik beschouw die bron als inspiratie voor mijn werk als ouderling in onze gemeente. Schroom niet contact met mij te zoeken als daar behoefte aan is. Ik ben bereikbaar via email fritsverhagen33@gmail.com.

Frits Verhagen

Doorpraten over

Geloven, hoe doe je dat eigenlijk?

Geloven is een werkwoord. Dus hoe doe je dat dan? En kun je het leren, of kan iedereen het eigenlijk al? Waarom zou je dat in de kerk doen? We denken dat er nog veel meer goeie vragen te verzinnen zijn rond dit thema. Dus je bent van harte uitgenodigd om hierover door te komen praten.

Deze avond staat gepland op dinsdag 5 maart, van 20.00 tot 22.00u in het wijkgebouw (Nieuwe Kerkplein 28). Iedereen die zich verbonden voelt of wil voelen met de Protestantse Gemeente Haarlem is van harte welkom.

Dus: Wil je ook wel eens met anderen in gesprek over hoe je eigenlijk gelooft? Zou je gemeenteleden beter willen leren kennen? Meld je dan aan voor een inspirerende avond.

We vinden het fijn om te weten wie er komen, stuur daarom een mailtje naar barbaravandepol@gmail.com.

Barbara van de Pol

Vorming en toerusting

Kerk en Israël, jodendom en christendom

Een avond met ds. Jan Offringa

Voor de kerk is het waardevol een goede relatie met het jodendom te onderhouden. Ook is het zaak anti-judaïsme in eigen kring en antisemitisme in de samenleving tegen te gaan. Dit betekent echter nog niet dat de kerk 'onopgeefbaar verbonden met het volk Israël' zou moeten zijn. Tegen woorden van die strekking in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland maakt Jan Offringa bezwaar. Volgens hem is de formulering zo vaag en multi-interpretabel dat die tot verwarring en misverstanden binnen de kerk leidt. Het website-artikel dat hij hierover schreef, zette de pennen in dagblad Trouw flink in beweging en leidde onder andere tot een studiedag op de

Protestantse Universiteit.

Op 26 maart zet Jan Offringa uiteen waarom liberale theologen positief over het jodendom zijn, maar geen behoefte hebben aan een aparte Israëltheologie. Jan Offringa is predikant te Wijk bij Duurstede en hoofdredacteur van de website:

www.liberaalchristendom.nl.

Datum: dinsdag 26 maart 2019

Plaats: Nieuwe Kerkplein 32, Haarlem

Tijd: 20.00 – 22.00u (kerk open om 19.30u)

Als toegang wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd, in de pauze is er koffie en thee.

Jaap van Dorp

Afscheid Tony

Zoals u wellicht al heeft vernomen gaat Tony Jansen met ingang van 1 april 2019 onze organisatie verlaten. Reden voor zijn vertrek is dat hij samen met zijn vrouw de komende twee jaar een aantal mooie reizen gaat ondernemen.

Op 14 januari 1996 trad Tony toe tot het College van Kerkrentmeesters waar hij vanaf 2001 de verantwoordelijkheid voor het gebouwbeheer kreeg. Vanaf 2012 was hij naast gebouwbeheerder ook directeur van het kerkelijk bureau.

We zwaaien Tony uit op vrijdag 5 april om 16.00u met een afscheidsborrel in de Nieuwe Kerk (Nieuwe Kerkplein 36) tot 18.00u. We nodigen u van harte uit om hier bij aanwezig te zijn!

Hartelijke groet, Teun de Vries

Namens het College van Kerkrentmeesters

Bolletjes voor de kerktuin

Heeft u een potje met uitgebloeide voorjaarsbollen? Gun ze dan een tweede leven. Er is hiervoor een plekje in het kerktuintje bij de Bavo (hoek Oude Groenmarkt). U kunt ze in een zakje inleveren op de postzegeldoos in de Nieuwe Kerk, die staat onder de tafel met liedboeken.

Henk Vonk

Koffie - of theemiddag in het wijkgebouw

Met ingang van de maand april beginnen we met een nieuwe activiteit in de gemeente. Op de derde dinsdag van de maand bent u voortaan welkom voor een kopje thee of koffie in het wijkgebouw (Nieuwe Kerksplein 28).

Tussen 14.30-16.30u staat de deur van het wijkgebouw open om u te ontvangen. In gesprekken met onze oudere gemeenteleden merk ik dat zo'n middag iets is, waar ze behoefte aan hebben.

We hopen dat u hier gebruik van gaat maken om kennis te maken met andere gemeenteleden, om bij te praten, een luisterend oor te vinden. In eerste instantie is het bedoeld voor de ouderen in onze gemeente, maar iedereen is welkom, die er behoefte aan heeft om elkaar ook door de week te ontmoeten.

Als u zich hier nog te jong voor voelt, maar het leuk vindt om gastvrouw of gastheer te zijn die middagen, dan kunt u zich melden bij Diane Vonk.

Voorlopig gaat het om één keer per maand, als het goed bevalt kunnen we dat uitbreiden naar vaker per maand. De eerste keer is op dinsdag 16 april. Ik kijk uit naar uw komst.

Hartelijke groet Diane Vonk, ouderenpastor

Zomervakantie 2019 in Doorn

De organisatie Noord-Hollandse vakantieweken biedt een week vakantie aan voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen of om diverse redenen niet meer alleen met vakantie willen gaan. In Doorn, huize Nieuw Hydepark is optimale begeleiding en verzorging aanwezig.

Voor vervoer kan gezorgd worden via de diaconie, ook is een tegemoetkoming mogelijk.

De zomervakantie is van zaterdag 27 juli t/m zaterdag 3 augustus. De kosten bedragen € 825 per persoon. Aanmelden voor deelname kan uitsluitend door de inzending van het volledig ingevulde aanmeldingsformulier plus bijlagen. De eenpersoonskamers zijn schaars, dus geef u zelf snel op. Aanmelding gaat via Fieke Prinsen, diaconaal medewerker, tel.: 88 01 475.

Welmoed Davidson

Nieuwe dominee in Osnabrück

Op 10 februari jl. kwam er een einde aan de wisseling van dominees in onze partnergemeente Osnabrück: na het emeritaat van ds. Baum in mei en het afscheid van ds. Tuschling in augustus konden beide predikantsplaatsen snel vervuld worden. En met de intrede van Linda Jansen in oktober en nu Jan-Henry Wanink heeft Ilse Landwehr twee jonge collega's naast zich. Daarvan hopen we ook in onze contacten mee te profiteren, ook omdat ds. Wanink en zijn gezin Nederlands praten (hij studeerde in Kampen).

Na de bevestiging in het ambt kreeg Pastor Wanink zegenwensen van collega's en kerkenraadsleden (zie foto).

In zijn preek over psalm 75 sprak hij over 'zich verwonderen'. Zich verwonderen betekent: open staan, zich naast de mensen plaatsen, met hen mee denken, de wonderen die gebeuren ontdekken, in het klein en in het groot. "Ik wil dicht bij de mensen staan, niet te dicht,

maar wel dichtbij.”

Het was een feestelijke en ook vrolijke dienst met klanken van het Posaunenkoor en veel zang. Tijdens de receptie na de dienst werden we hartelijk begroet en men waardeerde het zeer, dat er een delegatie uit Haarlem erbij was. Ook verheugt men zich in Osnabrück al op het bezoek in Haarlem op 23 juni!

Rosmarie Neff

Woord van dank

Lieve Mensen! Ik dank jullie voor de sympathie en attentie mij betoond tijdens mijn ziekte en revalidatie. De reden van mijn afwezigheid: ik werd getroffen door een acute verwardheid, een z.g. delier. Waanbeelden, hallucinaties en meer van die absurde belevenissen, ten gevolge van een verwonding, opgelopen door een val in mijn slaapkamer. Voor de rest herinner ik mij er niet veel meer

van. Ik bleek een dubbele longontsteking te hebben opgelopen die nu vrijwel geheel onderdrukt is. Ik denk dat jullie een groot aandeel hebben gehad in mijn herstel. Zeker de bezoeken van Johan Neeleman en Diane Vonk door hun geestelijke ondersteuning, en de onmisbare steun. Een fijn gevoel om te ervaren dat de warmte zo dichtbij kan zijn. Ik hoop de kerkdiensten weer spoedig te kunnen bijwonen.

Een dankbare groet voor jullie allen,
Bing Einholz

Graven onder de zerken

De afgelopen maand gingen in het kader van de restauratie van het koor in de Bavo de zerken kort van hun plaats. Dat was een mooie gelegenheid om archeologische waarnemingen te doen, in aanvulling op eerder onderzoek. Tussen 2014 en 2017 is er op een aantal plekken onder de zerkenvloer tussen de viering en het koor onderzoek uitgevoerd naar een tufstenen muur. Deze muur werd in de 19e eeuw aangetroffen toen men het grafmonument van Conrad en Brunings oprichtte, maar er is toen niets gedocumenteerd.

Toen in 2014 het monument werd gerestaureerd kon de muur worden onderzocht. Daarna zijn op verschillende strategische punten enkele grafzerken verwijderd om de muur goed in kaart te kunnen brengen. Gelukkig zijn de begravingen onder de zerken grotendeels niet meer aanwezig, zodat er tijdens het onderzoek geen individuen zijn gestoord op hun laatste rustplaats. Hooguit wat knefels zijn hier en daar na 'het schudden' van de graven achtergebleven.

De aanwezige muurwerken blijken restanten te zijn van een voorganger van het huidige kerkgebouw. Afgelopen jaren zijn die muren, gemetseld met tufstenen en kloostermoppen (bakstenen) gevonden aan de zuidzijde (2014) , de oostkant en deels de westkant (2015) en de noordzijde (2016) in het deel tussen het koor

en de viering van de huidige kerk. In 2017 zijn de oude restanten in een kelder onder de 17e eeuwse predikantenkamer onderzocht, zowel aan de kant van de kelder, als ook de andere kant in de kerk zelf. Het gevonden muurwerk is gezien de vorm en afmetingen, maar ook op grond van koolstofanalyse gedateerd in de 13e eeuw.

De diverse lagen en loopoppervlak met brandlaag uit de middeleeuwen.

De meeste vondsten passen mooi bij de datering van het muurwerk. Bijvoorbeeld 12-14e eeuwse aardewerk, dat we nog niet heel erg veel gevonden hebben in Haarlem. Dat geldt ook voor de muntjes uit die tijd, restanten van een tegelvloer en een brand.

De 13e-14e eeuwse tegelvloer met restanten van een brand, waaronder ook verbrande leiste en vensterglas.

Maar er zijn ook oudere vondsten gedaan die duiden op een eerder kerkgebouw, voor de periode van de tufsteen-baksteen kerk. Bijvoorbeeld twee skeletten die op grote diepte deels onder het tufstenen muurwerk liggen. Een van die skeletten werd gedateerd in de 11e eeuw, de oudste Haarlemmer die tot nu toe is opgegraven! Maar er zijn ook aardewerk en muntjes gevonden die dateren uit rond 800 na Chr., een tijd waarin Haarlem volgens de geschiedschrijving nog nauwelijks zou hebben bestaan.

Het onderzoek levert vooral muurwerk op en nauwelijks voorwerpen, dat komt omdat de meeste graven sterk zijn verstoord, geschud en geruimd. De vondsten bestaan uit kleine stukjes aardewerk, oude knikkers, fragmenten van sieraden, spelden van de lijkwades, knoopjes en haakjes van kleding en munten. Enkele bijzondere vondsten zijn een stukje textiel met gouddraad, een muntgewichtje van de Antwerpse gouden munt de Nobel en een zeldzaam dertiende-eeuws muntje. De oudste vondst is een vuurstenen pijlpuntje uit de late steentijd (circa 4.000 v. Chr.), uit het strandwalzand waar de kerk op is gebouwd. In de tijd ver voor Haarlemmers hier ter kerke gingen liepen er al jagers/verzamelaars op de plek die we nu Grote Markt noemen.

Nagels van doodskisten en knoopjes.

De archeologisch waarnemingen van dit jaar (2019) hebben plaatsgevonden in het koor, tijdens het recht leggen van de zerkenvloer. Op een paar punten zijn in de bodem boringen gezet met een handboor en een guts om de bodemopbouw vast te stellen van de strandwal, "t Sandt". In de boringen is mooi zichtbaar dat er in de Bavo eeuwenlang begraven is tot 2,5 meter diep onder de huidige vloer. Daaronder is een laagje waarin restanten van vermolmd hout en bot is achtergebleven. Onder die laag ligt het middeleeuwse loopoppervlak. Het middeleeuws loopniveau was ruim anderhalf meter lager dan nu!

Ook is er op bepaalde plekken in het koor een dikke brandlaag aangetroffen op het middeleeuwse straatniveau. Het houtskool uit die laag zal in een laboratorium worden gedateerd, de verwachting is dat het een restant is van een van de grote stadsbranden die Haarlem hebben geteisterd. In 1328 bijvoorbeeld ging bijna de hele stad verloren en in 1347 en 1351 brandden grote delen van de stad af. Zo brandde in 1347 de Gravenzaal af tot een hoop puin en as.

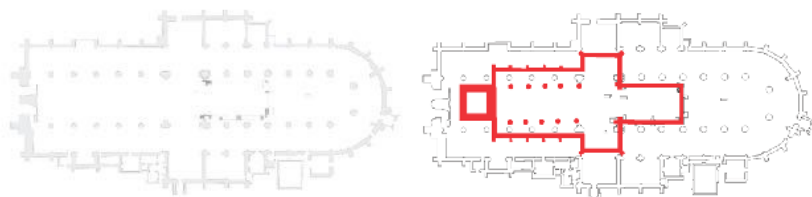
In de noordwest hoek van het koor, langs de koorbanken, is een nieuw stuk tufstenen muur

gevonden: een steunbeer van de 13e eeuwse kerk. Daar lag nog een schamel restant van een kindergrafje, gezien de locatie en de diepte aangelegd in de tweede helft van de 18e eeuw. Enkele decennia later werd het begraven in de kerk officieel verboden. Omdat het grafje zo dicht tegen de tufstenen muur aanligt is het waarschijnlijk ontsnapt aan grootscheepse ruiming.

Volgens de gangbare bouwgeschiedenis van kerkgebouwen in Noord-Holland heeft de huidige kerk drie voorgaande fases gekend: een fase met een of meerdere houten kerkgebouwen, een tufstenen romaanse kerk en een romaanse kerk van kloostermoppen. Aangezien de gevonden

tufstenen muren ook delen van baksteen hebben is de grote vraag of fase twee en drie in Haarlem misschien niet gecombineerd zijn. Is er na de houtbouw een romaans gebouw neergezet met tufsteen en

baksteen, ergens aan het begin van de 13e eeuw? Of is er na de houtbouw een kerkgebouw geweest waarvan wij de restanten niet meer kunnen terugvinden?

De gevonden tufstenen/bakstenen muren en een constructie van de mogelijke vorm van de 13e eeuwse kerk.

De uitdaging voor de komende jaren is de puzzel rondom de boeiende geschiedenis van de Bavo en alle voorgangers compleet te krijgen. Dat is alleen mogelijk wanneer de archeologische bevindingen, oud en nieuw uit te voeren bouwhistorisch onderzoek van het huidige kerkgebouw en nieuw archiefonderzoek worden gecombineerd.

Anja van Zalinge
Stadsarcheoloog gemeente Haarlem

Opbrengst Broodbankactie: € 6.500

Donderdag 14 februari kon diaken Henk Vonk een cheque van € 3.250 overhandigen aan elk van de twee goede doelen van de broodbankactie: de organisatie Eenzame uitvaart Haarlem en Stichting Achter de Regenboog.

De broodbankcommissie bedankt alle medewerkers aan de broodbankactie. Ze dankt in het bijzonder bakkerij Van Vessem voor de prettige samenwerking en het Sint Jacobs-Godshuis, de Soroptimistclub Haarlem en Omstreken en de kledingbeurs van Het Kruispunt in Velserbroek voor hun financiële bijdrage aan de actie.

In 2017 was het thema 'De naakten kleden'. Van de Diaconale Stichting Gevangenzorg De Sluis, één van de begunstigden dat jaar, ontving de broodbankcommissie eind 2018 een brief. Daarin werd verteld dat dankzij de bijdrage van de broodbankactie tussen januari en september 2018 aan 655 gedetineerden kleding kon worden uitgereikt en met kerst nog eens een extra paar sokken. "Als we uitleggen waar de kleding en het kerstpakketje vandaan komen wordt ons gevraagd om de gulle gevers te bedanken." Deze dank geeft de broodbankcommissie graag door aan alle kopers van de broodjes en de medewerkers aan de broodbankactie.

Namens de broodbankcommissie,
John Helsloot

Collectes

Opbrengsten

Datum	Diaconie	Kerk
6 januari	€ 188,32	€ 129,45
13 januari	€ 136,47	€ 99,93
27 januari	€ 241,49	€ 193,82
3 februari	€ 458,07	€ 190,70
10 februari	€ 189,35	€ 154,08
17 februari	€ 165,40	€ 131,70
24 februari	€ 163,20	€ 115,15

Collectebonnen

Collectebonnen kunt u bestellen door een bedrag € 10,50, € 20,50 of € 40,50 per kaart over te maken op rekeningnummer:

NL 37 FVLB 0225 4288 06 t.n.v. Commissie Collectebonnen Prot. Gem. Haarlem. Contactpersoon: de heer G.M. Hozee, telefoonnummer: 536 03 10.

Collectedoelen

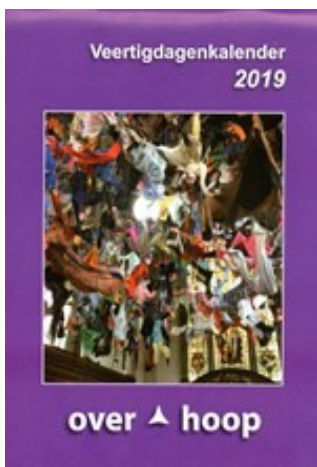
Datum	Collectes
3 maart	1e Diaconie 2e Kerk
10 maart	1e Diaconie - Kerk in Actie - Kerk zijn in krakend communistisch systeem in Cuba 2e Kerk
17 maart	1e Diaconie - Binnenlands diaconaat - Verlaat de gevangenis... en dan? 2e Kerk
24 maart	1e Diaconie - Kerk in Actie - Kinderen in de knel - Stop kinderarbeid in India 2e Kerk
31 maart	1e Diaconie 2e Kerk - Missionair werk en kerkgroei
7 april	1e Diaconie - Voedselbank Haarlem 2e Kerk - Kerk in Actie - Rwanda 25 jaar na de genocide

Veertig-dagentijd

Kalender

In de Nieuwe Kerk liggen veertig-dagenkalenders, die u voor € 2,50 kunt aanschaffen. In onze gemeente hebben we dat niet eerder gedaan, uit ervaringen van andere gemeenten weten we dat veel mensen dat prettig vinden om zo wat bewuster de veertigdagentijd te beleven.

De kalender is samengesteld door ds. Joke van der Velden, die dat al sinds de jaren '80 doet. Het thema van dit jaar is over Δ hoop. Zelf schrijft ds. Van der Velden het volgende over:

Op de voorkant van deze kalender is een kunstwerk van Arabella Dorman te zien uit de kathedraal te Canterbury in Engeland. Het zijn kleren van vluchtelingen die op de stranden en de kust van Griekse eilanden waren aangespoeld of achtergelaten. Natuurlijk is dat in de eerste plaats iets om wanhopig van te worden. De vluchtelingen-problematiek haalt de hele wereld overhoop en niet in het minst ook mijn gedachten over recht, mijn en dijn. Maar door het kunstwerk zo prominent in een kerk te hangen, hoop je dat veel mensen

zullen blijven nadenken en de juiste keuzes kunnen maken. Wie hoopt er op wat al te zien is? Dit is de kernvraag in een brief uit het Nieuwe Testament en geeft meteen aan dat het niet eenvoudig is om vast te stellen wat 'hopen' is en waar of waarom het om kan slaan in wanhoop. Over Δ hoop haalt dus een heleboel overhoop. De kalender is daarom voor mensen met hoop, voor mensen die met iemand overhoop liggen en voor mensen die hoopvol de wereld

overhoop willen halen, kortom voor iedereen.

Op de zaterdagen is er een kinderverhaal. De gedichten, gebeden en verhalen staan ook in het teken van de hoop. Hoop op verandering, op verbetering, op een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waar gerechtigheid woont. Op de zondagen is er de uitleg van bijbelteksten met indrukwekkende illustraties die veel overhoop halen. En verder staan er recepten in passend bij de vastentijd én een suggestie voor een paasmaaltijd. Dit is waar het in de veertig dagen op weg naar Pasen over gaat. Inkeer, omkeer, keer op keer weer durven blijven hopen!

Ds. Willemijn en Diane Vonk

Consuminderen

De veertig-dagentijd is een tijd van bezinning, inkeer en bewust leven. Voor sommigen is een vorm van vasten een methode om hieraan gestalte te geven. Dat kan op verschillende manieren. Een dagje minder vlees, minder ingaan op allerlei aanbiedingen, de voorraadkast met levens-middelen eerst leegmaken, of het alcoholgebruik door de week verminderen. Al je de dagen telt, zijn het 46 dagen voor Pasen, want de zondagen tellen niet mee; dat blijven feestdagen, om het vol te houden.

Voor degenen die door consuminderen een bedrag willen sparen voor het project in Malawi staat er een speciale collectedoos in de vorm van een school tijdens het koffiedrinken na de kerkdienst. Of u kunt het bedrag overmaken op de bankrekening NL31 INGB 0000 4753 44 t.n.v. Diaconie Protestantse Gemeente onder vermelding van Vastenactie Malawi 2019.

Henk Vonk

Vastenmaaltijden

In de oecumenische vastenmaaltijden staan dit jaar de zeven woorden centraal, die Jezus aan het kruis gesproken heeft. In deze korte bijbelse teksten licht de betekenis op, die het kruis voor het geloof van vele mensen heeft. Jezus spreekt in deze woorden tot ons en met ons.

Op iedere donderdag tijdens de veertig-dagentijd / vastentijd bent u welkom voor een korte oecumenische viering met een inspirerende overdenking vanuit verschillende kerken, liederen en gebed. Wij sluiten af met een eenvoudige, gezamenlijke maaltijd met brood, fruit en thee.

U mag voor een keer aanschuiven, maar u mag ook vaker komen. Breng wat fruit mee om te delen. Het geldt dat u uitspaart door sober te eten kunt u in de collecte doen. De collecte van de vastenmaaltijden is bestemd voor Stichting Haarlem Mozaïk, die zich inzet voor nieuwe Haarlemmers.

De oecumenische vastenmaaltijden zijn een initiatief van een groep christenen uit verschillende kerken in de binnenstad van Haarlem. Dit project wordt ondersteund door de Raad van Kerken Haarlem en Geloven in de stad.

Data: donderdag, 7, 14, 21 en 28 maart en 4 en 11 april

Tijd: 18.00u (tot omstreeks 19.15u)

Plaats: Kerk van de Evangelische Broedergemeente, Parklaan 34, 2011 KW Haarlem

Informatie: ds. Stefan Bernhard, tel.: 06-30383882, e-mail: bernhard@ebg.nl

Ds. Stefan Bernhard

Protestantse Gemeente

College van Diakenen

Laatste ontwikkelingen

Op vrijdag 14 september heeft burgemeester Jos Wienen het nieuwe kantoor van de diaconie geopend. Het diaconaal bureau verhuisde van een statig pand aan de Wilhelminastraat naar een zolderruimte bij de Oosterkerk. Het kantoorpand aan de Wilhelminastraat is verkocht voor bijna negen ton minus aankoop- en andere kosten blijft 7,7 ton over.

Op 29 november heeft de AK ingestemd met de begroting van 2019 van het College van Diakenen; een maand eerder had het college die vastgesteld. Voor details kunt u de website van de diaconie raadplegen: diaconiehaarlem.nl/geldzaken → begroting 2019.

De diaconie wil meer ‘aanwezig’ zijn in de wijken. Zo heeft diaconaal werker Daniëlle Leder, vanaf 2018 werkzaam in Haarlem-Oost op 24 december jl. huis-aan-huis aangebeld en mensen uitgenodigd om samen koffie of thee te drinken. Bewoners leren elkaar zo beter kennen en voor het geval ze hulp nodig hebben, weten ze elkaar te vinden.

De eeuwenoude band tussen de diaconie en de verpleeghuizen van Kennemerhart – ooit begonnen met de Janskliniek – heeft een vervolg gekregen. In de statuten van de instelling staat dat het College van Diakenen bevoegd is een lid voor de Raad van Toezicht van Kennemerhart voor te dragen. Tot mei vorig jaar zat op die wijze jurist Peter Ingwersen in de raad. In december jl. heeft de diaconie Mark de Jong voorgedragen als zijn opvolger, maar dan voor de portefeuille financiën/vastgoed. De Jong is onder andere lid van de raad van bestuur van Alrijne Zorggroep in Leiden. Daarnaast is hij bijzonder hoogleraar ‘servicemanagement’.

Met vriendelijke groet,
Moderamen College van Diakenen,
Immy Nieboer, Zannie Wiersma en Sietse Bouma
Voor inlichtingen (06-15576504, Sietse Bouma)

Nieuwjaarsreceptie Diaconie

Op vrijdag 18 januari vond in de Oosterkerk de nieuwjaarsreceptie van de diaconie plaats. Na de maaltijd werd er afscheid genomen van de vertrekkende diakenen.

Dhr. J. v.d. Eijkhof, diaken van de wijkdiaconie van de Ontmoetingskerk, kreeg de gouden speld voor zijn verdiensten. Mevr. R. de Vries-Wiersma, diaken en voorzitter van de wijkdiaconie Centrum, kreeg de zilveren broche. Mevr. L. de Regt, eveneens diaken uit Centrum, nam ook afscheid.

De nieuwe diakenen, mevr. J. van Elsen van de Ontmoetingskerk en mevr. M. Immink en dhr. N. Rooseboom beide uit Centrum, werden van harte welkom geheten.

De voorzitter gaf een voorproefje van wat men in 2019 kan verwachten, zoals het organiseren van de regionale diaconale dag, het voortzetten van de Vakantietassenactie en het ZakgeldProject met nog meer jongeren.

Vlnr: J. v.d. Eijkhof, S. Bekebrede, L. de Regt, R. de Vries-Wiersma

Nieuw: de regionale diaconale dag

Op zaterdag 6 april 2019 vindt in de Oosterkerk de eerste regionale diaconale dag plaats. De bijeenkomst is bedoeld voor diakenen om kennis te maken en ook om elkaar te inspireren door het delen van onze activiteiten.

Kerk in Actie richt zich dit jaar op “Kinderen en Armoede” en ook bij ons is dit een doorlopend thema. Voor de bijeenkomst hebben we SchuldHulpMaatje/MoneyFit en diverse gastsprekers uitgenodigd. Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.

Namens het College van Diakenen,
Welmoed Davidson, Algemeen secretaris

Ingezonden

Nieuwe Kerk Concert

Eva Tebbe (harp) & Anastasia Kozlova (viool)

Zaterdag 23 maart, aanvang: 15.30u

Toegang: vrij (collecte bij de uitgang).

Pianoduo Amacord

Volgend kerkblad

Uiterste inleverdatum voor het volgende wijkblad:

woensdag 20 maart 2019

Bij voorkeur per e-mail, fysieke post en adreswijzigingen voor postadressen s.v.p. per adres kerkelijk bureau.

Contact

Grote Kerk	Kerkelijk bureau Grote Markt 22 2011 RD Haarlem	553 20 40 info@bavo.nl <i>Bezoek: ma t/m vr 10-17u</i>
Nieuwe Kerk	Nieuwe Kerkplein 32 2011 ZT Haarlem	553 20 40 info@bavo.nl
Wijkgebouw	Nieuwe Kerkplein 28	553 20 40 info@bavo.nl
Kosters	Bas Romeijn Ruud Balkenende	06 - 24 88 23 00 koster@bavo.nl
Wijkkerkenraad	Henk Vonk (voorzitter)	525 39 78 d.agvonk@planet.nl
	Gert Dannenberg (Scriba)	06 - 27 48 10 31 scriba@bavo.nl
Wijkpredikant	ds. Willemijn van Dijk- Heij Van der Vinnestraat 5 2023 AG Haarlem	06 - 12 87 47 81 predikant@bavo.nl <i>maandagmiddag en woensdag vrij</i>
Ouderenpastor	Diane Vonk	525 39 78 d.agvonk@planet.nl
Missionair predikant	Ds. Tom de Haan	06 - 16 47 40 41 tjdhaan@gmail.com
Kerkelijk werker	Nadia Kroon	06 - 20 25 21 84 kerkelijkwerker@bavo.nl
Oude Bavo Cantorij	Anton Pauw (cantor)	06 - 15 37 83 74 NL26 INGB 0005 5151 66
Protestantse Gemeente Haarlem	NL 07 RABO 0373 7114 33 voor bijdragen en overige zaken	

Wijkkas	Lodewijk Houthoff (penningmeester)	06 - 41 21 96 36 wijkkaswijkgemeentecentrum@gmail.com NL23 INGB 0000 5985 81 Prot. Gem. Haarlem-Centrum
Diaconaal bureau	Zomerkade 165 2032 WC Haarlem	531 01 38 info@diaconiehaarlem.nl NL14 RABO 0373 7375 05
Wijkdiaconie	Niek Rooseboom (voorzitter)	257 18 88 niekrooseboom@live.nl
	Govert Jeronimus (penningmeester)	NL71 INGB 0004 3114 59 t.n.v. wijkdiaconie Prot. Gem. Haarlem-Centrum
Crèche	Nelleke Bouma	531 77 87 nelleke@fortwachters.nl
Kindernevendienst	Barbara van de Pol	06 - 22 05 45 07 barbaravandepol@gmail.com
OJ	Marianne Kool	06 - 55 93 81 98 marianne.kool@gmail.com
Autorijdienst	Herman Valk (coördinator)	524 06 48
Publiciteit	Jan van der Laan	531 69 52 hcvdlaan@planet.nl
Redactie kerkblad	José van Ophem	06 - 40 94 12 33 kerkblad@bavo.nl
Stem in de Stad	Nieuwe Groenmarkt 22 2011 TW Haarlem	534 28 91 info@stemindestad.nl NL15 INGB 0002 8292 40
ZWO (Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking) NL31 INGB 0000 4753 44 t.n.v. Diaconie Protestantse Gemeente		

